

S P R I E D U M S

Rīgā 2011.gada 17.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments kopsēdē šādā sastāvā:

kopsēdes priekšsēdētāja senatore V.Krūmiņa
senatore J.Briede
senators A.Guļāns
senatore V.Kakste
senatore D.Mīta
senators J.Neimanis
senatore I.Skultāne
senatore R.Vīduša

piedaloties pieteicējam *M.G.* un

atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas pašvaldības policijas pārstāvim *I.B.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *M.G.* pieteikumu par Rīgas pašvaldības policijas Ceļu policijas nodaļas priekšnieka 2007.gada 20.decembra lēmuma Nr.D57/10-6/2547 atcelšanu, sakarā ar Rīgas pašvaldības policijas kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 29.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas pašvaldības policijas Ceļu policijas nodaļas inspektors 2007.gada 27.septembrī plkst.10.45 noformēja brīdinājumu par to, ka pieteicējam *M.G.* piederošais transportlīdzeklis ir novietots stāvēšanai uz ceļa un ilgstoši netiek izmantots. Brīdinājumā norādīts, ka minētais transportlīdzeklis tiks atzīts par ilgstoši atstātu uz ceļa un pārvietots uz speciālu stāvvietu, ja transportlīdzeklis netiks izmantots un brīdinājuma uzlīme netiks

noņemta līdz 2007.gada 11.oktobra plkst.10.45. Brīdinājuma uzlīme tika piestiprināta pie transportlīdzekļa.

2007.gada 28.septembrī Rīgas pašvaldības policijas Ceļu policijas nodaļa nosūtījusi pieteicējam vēstuli, kurā informēja par brīdinājuma izteikšanu.

Tajā pašā dienā pieteicējs noņēma brīdinājuma uzlīmi.

2007.gada 22.novembrī Rīgas pašvaldības policijas inspektors sastādīja lēmumu, ar kuru pieteicēja transportlīdzeklis atzīts par ilgstoši atstātu uz ceļa, un uz šā lēmuma pamata pārvietots uz speciālo stāvvietu.

Rīgas pašvaldības policijas Ceļu policijas nodaļas priekšnieks ar 2007.gada 20.decembra lēmumu Nr.D57/10-6/2547 sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu.

[2] Pieteicējs minēto lēmumu pārsūdzēja tiesā.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2009.gada 8.septembra spriedumu pieteikumu noraidīja.

[4] Izskatot lietu sakarā ar pieteicēja apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 29.jūnija spriedumu pieteikumu apmierināja. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem, proti, ka pieteicēja transportlīdzeklis bija novietots stāvēšanai uz ceļa Ceļu satiksmes likuma 1.panta 3.punkta izpratnē (kas noteic, ka ceļš ir jebkura satiksmei izbūvēta teritorija), ka transportlīdzeklim nebija veikta valsts tehniskā apskate un ka pieteicējs noņēma brīdinājuma uzlīmi.

[4.2] Ministru kabineta 2004.gada 7.septembra noteikumu Nr.767 „Noteikumi par transportlīdzekļa piespiedu pārvietošanu un transportlīdzekļa atzīšanu par ilgstoši atstātu uz ceļa” (turpmāk – noteikumi Nr.767) 20.3.apakšpunkts paredz, ka transportlīdzekli atzīst par ilgstoši atstātu uz ceļa, ja tas citastarp netiek izmantots ilgāk par 15 diennaktīm, ko apliecina brīdinājuma uzlīme uz transportlīdzekļa. Proti, gramatiski interpretējot iepriekš norādīto normu, secināms, ka brīdinājuma uzlīmes nenovēšana apliecina, ka transportlīdzeklis netiek izmantots, savukārt uzlīmes novēšana norāda, ka transportlīdzeklis tiek izmantots.

Noteikumu Nr.767 anotācijā paskaidrots, ka transportlīdzekļu piespiedu evakuācija ir nepieciešama, lai uzlabotu satiksmes drošību, kā arī nodrošinātu transportlīdzekļu vienmērīgu kustību, ko nevar noorganizēt, ja ceļi tiek nepamatoti nobloķēti ar transportlīdzekļiem, kas stāv neatļautās vietās. Anotācijas sadaļā „Ietekme uz vidi” norādīts, ka projektā ir noteikta kārtība, kādā transportlīdzekli, kas ilgstoši atstāts uz ceļa, varēs piespiedu kārtā pārvietot uz

speciālu stāvvietu, tādējādi atbrīvojot ceļus no tautā sauktajiem „vrakiem”, kas noteikti neatstāj pozitīvu ietekmi uz vidi.

Tādējādi noteikumu Nr.767 20.3.apakšpunkts attiecas uz tādiem transportlīdzekļiem, kas netiek izmantoti un par kuriem to īpašnieki nerūpējas, ko apliecina brīdinājuma uzlīmes nenovēšana.

[4.3] Nav pamatots iestādes arguments, ka brīdinājuma uzlīmes novēšana pati par sevi neatbrīvo transportlīdzekļa īpašnieku no transportlīdzekļa reālas izmantošanas pienākuma.

Ir iespējama situācija, kad transportlīdzeklim nav veikta valsts tehniskā apskate kādu bojājumu dēļ un transportlīdzekļa īpašnieks vēlas pats to remontēt, līdz ar to laiks detaļu iegādei un transportlīdzekļa remontam neapšaubāmi var pārsniegt 15 diennaktis. Šādos gadījumos veikt transportlīdzekļa evakuāciju nav samērīgi.

[4.4] Tā kā pārsūdzētais lēmums atzīstams par prettiesisku, Rīgas pašvaldības policijas Ceļu policijas nodaļai uzliekams pienākums novērst pārsūdzētā lēmuma izpildes sekas – nogādāt pieteicēja transportlīdzekli atpakaļ.

[5] Par minēto spriedumu iestāde iesniedza kasācijas sūdzību. Sūdzībā norādīts, ka tiesa nepareizi iztulkojusi noteikumu Nr.767 20.3.apakšpunktu. No tā izriet, ka brīdinājuma uzlīmes esībai uz transportlīdzekļa ir piešķirts vienīgi pierādījuma raksturs, bet uzlīmes neesība pati par sevi nav uzskatāma par vienu no pamatiem, lai transportlīdzekli neatzītu par ilgstoši atstātu uz ceļa.

Pēc brīdinājuma uzlīmes piestiprināšanas pie transportlīdzekļa pieteicēja pienākums bija novēst šo uzlīmi līdz 2007.gada 11.oktobrim un izmantot transportlīdzekli ceļu satiksmē. Brīdinājuma uzlīmes novēšana pati par sevi neatbrīvo transportlīdzekļa īpašnieku no transportlīdzekļa reālas izmantošanas pienākuma, vēl jo īpaši, ja brīdinājuma uzlīme tiek piestiprināta transportlīdzekļiem, kuri acīmredzami netiek izmantoti vai ir bojāti.

[6] Tiesas sēdē iestādes pārstāvis uzturēja kasācijas sūdzību. Pieteicējs kasācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[7] Lietā ir izšķirams jautājums, pastāvot kādiem kritērijiem, iestādei ir tiesības atzīt transportlīdzekli par ilgstoši atstātu uz ceļa (noteikumu Nr.767 20.3.apakšpunkta interpretācija). Noteikumi Nr.767 ir izdoti saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 43.³panta pirmās daļas 7.punktu un ceturto daļu. Ceļu satiksmes likuma 1.panta 3.punkts noteic, ka ceļš ir jebkura satiksmei izbūvēta teritorija, tostarp arī iela.

I

[8] Likuma „Par autoceļiem” 1.panta otrā daļa noteic, ka pilsētu ielas ir attiecīgo pašvaldību iestāžu pārziņā, un to uzturēšanas un lietošanas kārtību nosaka šīs iestādes. Savukārt šā likuma 2.panta ceturtnā daļa noteic, ka iela ir transportlīdzekļu satiksmei paredzēta inženierbūve pilsētas teritorijā. Likuma „Par pašvaldībām” 77.panta otrā daļa noteic, ka pašvaldības īpašums, tostarp ceļi, ielas, laukumi, parki, izmantojams attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai. Tādējādi pašvaldības ielai, kuru bez īpašas atļaujas var izmantot neierobežota sabiedrības daļa, ir publiskas lietas statuss (*sal. Paine J.F. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības (ceturtais pārstrādātais izdevums). Vācijas administratīvā procesa likums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 415.lpp.*). Līdz ar to jautājums, vai personai ir tiesības ilgstoši glabāt savu transportlīdzekli uz ielas (ceļa), kas nav transportlīdzekļa ilgstošai stāvēšanai paredzēta speciāla stāvvietā, ir aplūkojams tieši kontekstā ar tiesībām izmantot publisku lietu.

[9] Publiskas lietas izmantošanā ir jāievēro zināmi principi. Proti, publisku lietu var izmantot tikai tiesību normās noteiktā veidā un apjomā, kā arī visām personām jābūt vienlīdzīgām tiesībām izmantot publisku lietu. Kā atzīts juridiskajā literatūrā, personai nav subjektīvo tiesību prasīt un publisko tiesību persona atsevišķām personām bez leģitīma mērķa nevar piešķirt plašākas sabiedriskās izmantošanas tiesības, kādas ir paredzētas pārējām personām (*sk. Rimša A. Personas subjektīvās publiskās tiesības uz publisko lietu izmantošanu (II) ar atsauci uz: Godfrin P., Degoffe M. Droit Administratif des Biens. Domaine, travaux, expropriation. 8e édition. Paris: Dalloz, 2007, p. 109-114. Jurista Vārds, 2009.gada 13.oktobris, Nr.41(584)*).

[10] Kā jau minēts, likuma „Par autoceļiem” 2.panta ceturtnā daļa noteic, ka iela ir transportlīdzekļu satiksmei paredzēta inženierbūve. Ceļu satiksmes likuma 1.panta 5.punktā ietvertā leģāledefinīcija noteic, ka *ceļu satiksme* ir attiecības, kas rodas, *pārvietojoties* pa ceļiem ar transportlīdzekļiem vai bez tiem. Ievērojot, ka gan Ceļu satiksmes likums (piemēram, 43.², 45.pants), gan Ministru kabineta 2004.gada 29.jūnija noteikumi Nr.571 „Ceļu satiksmes noteikumi” (piemēram, 128.–137.punkts) regulē arī transportlīdzekļu stāvēšanas un apstāšanās noteikumus, tad secināms, ka *ceļu satiksmes* leģāledefinīcijā lietotais jēdziens *pārvietojoties* aptver arī transportlīdzekļu stāvēšanu un apstāšanos. Tādējādi atzīstams, ka ielas (ceļa) kā publiskās lietas likumā noteiktais izmantošanas veids aptver gan pārvietošanos ar transportlīdzekli, gan apstāšanos, gan tā novietošanu uz ielas (ceļa)

stāvēšanai, un transportlīdzekļa novietošana stāvēšanai uz ielas (ceļa) ir ikviena ceļu satiksmes dalībnieka tiesība.

Taču, ņemot vērā ielas (ceļa) kā publiskās lietas raksturu, šo tiesību satiksmes dalībnieki var izmantot tādā apjomā, kāds tas izriet no Ceļu satiksmes likuma.

[11] Ceļu satiksmes likuma 43.³panta pirmās daļas 7.punkts noteic, ka transportlīdzekļi var pārvietot piespiedu kārtā, novietojot to speciālā stāvvietā, ja transportlīdzeklis Ministru kabineta noteiktajā kārtībā atzīstams par ilgstoši atstātu uz ceļa. Proti, likums neparedz tiesības ceļu satiksmes dalībniekam pastāvīgi glabāt (ilgstoši atstāt) transportlīdzekļi uz ceļa, bet – tieši otrādi – tā 43.³panta pirmās daļas 7.punkts noteic, ka šāds transportlīdzeklis piespiedu kārtā var tikt pārvietots uz speciālu stāvvietu. Tādējādi Ceļu satiksmes likums noteic transportlīdzekļa stāvēšanas uz ielas (ceļa) ierobežojumu (publiskās lietas izmantošanas ierobežojums).

II

[12] Tālāk aplūkojams, kādiem nosacījumiem jāiestājas, lai transportlīdzekļi varētu atzīt par ilgstoši atstātu uz ceļa.

Noteikumu Nr.767 20.3.apakšpunkts noteic, ka transportlīdzekļi atzīst par ilgstoši atstātu uz ceļa, ja „tas novietots stāvēšanai uz ceļa, netiek izmantots ilgāk par 15 diennaktīm, ko apliecina brīdinājuma uzlīme uz transportlīdzekļa (3.pielikums), un transportlīdzeklī nav veikta valsts tehniskā apskate.”

Tā kā tiesību normā aiz palīgteikuma „*ko apliecina brīdinājuma uzlīme uz transportlīdzekļa*” ir norāde uz šo noteikumu 3.pielikumu, tad brīdinājuma uzlīmes nozīme jāvērtē kontekstā ar šo pielikumu. Ar 3.pielikumu ir noteikta veidlapa brīdinājuma uzlīmei par transportlīdzekļa atzīšanu par ilgstoši atstātu uz ceļa. Veidlapā norādīts:

„[.]noformēju šo brīdinājumu par to, ka transportlīdzeklis _____,

(marka, reģistrācijas
numurs)

kas atrodas _____,

(precīza atrašanās vieta)

ir novietots stāvēšanai uz ceļa un ilgstoši netiek izmantots, tādēļ, pamatojoties uz [..], tas tiks atzīts par ilgstoši atstātu uz ceļa un pārvietots uz speciālu stāvvietu, ja transportlīdzeklis netiks izmantots un šī uzlīme nebūs noņemta līdz[.]”

Vērtējot 20.3.apakšpunkta normu un 3.pielikuma tekstu kopsakarā, secināms, ka brīdinājuma uzlīme var tikt uzlikta tikai tādām transportlīdzekļiem, kurš ilgstoši netiek izmantots. Brīdinājuma uzlīmes mērķis ir noteikt laiku, pēc kura iestāde varēs pārvietot piespiedu kārtā transportlīdzekli, ja tas netiks izmantots, uz speciālu stāvvietu. Tādēļ nav nozīmes apstāklim, ka transportlīdzekļa īpašnieks brīdinājuma uzlīmi ir noņēmis. Ja brīdinājuma uzlīme transportlīdzekļim bija uzlikta un īpašnieks transportlīdzekli 15 dienu laikā nav sācis izmantot, tad iestāde var pārvietot šo transportlīdzekli uz speciālu stāvvietu.

[13] Konkrētajā lietā ir strīds, vai tas, ka pieteicējs transportlīdzeklim piepumpēja riepas un pabrauca dažus metrus, ir atzīstams par tā izmantošanu.

Kā jau norādīts iepriekš, noteikumu Nr.767 20.3.apakšpunkts paredz trīs kumulatīvus kritērijus, lai atzītu transportlīdzekli par ilgstoši atstātu uz ceļa, tostarp nosacījumu, ka *transportlīdzeklis netiek izmantots ilgāk par 15 diennaktīm un transportlīdzeklim nav veikta valsts tehniskā apskate.*

No Ceļu satiksmes likuma 16.panta otrās daļas izriet, ka Ceļu satiksmes drošības direkcija dod transportlīdzekļiem atļauju piedalīties ceļu satiksmē, ja transportlīdzekļu valsts tehniskās apskates laikā tiek konstatēts, ka transportlīdzeklis ir tehniskā kārtībā un atbilst satiksmes drošības un vides aizsardzības prasībām un ir izpildītas citas normatīvajos aktos noteiktās prasības, kas saistītas ar transportlīdzekļu piedalīšanos ceļu satiksmē.

Savukārt Ministru kabineta 2004.gada 29.jūnija noteikumu „Ceļu satiksmes noteikumi” Nr.571 35.5.apakšpunkts paredz, ka mehāniskā transportlīdzekļa vadītājam citastarp jābūt klāt dokumentam par veikto valsts tehnisko apskati vai tehnisko kontroli uz ceļiem, ja uz transportlīdzekļa nav attiecīgās vizuālās informācijas (uzlīmes), vai Ceļu satiksmes drošības direkcijas izsniegtai vienas dienas atļaujai piedalīties ceļu satiksmē, lai veiktu valsts tehnisko apskati.

No minētajām tiesību normām izriet, ka apstākļos, kad valsts tehniskā apskate nav veikta, transportlīdzeklis var piedalīties ceļu satiksmē tikai ar mērķi iziet tehnisko apskati, visos pārējos gadījumos dalība ceļu satiksmē ar to ir aizliegta. Līdz ar to, Senāta ieskatā, minētie kritēriji ir vērtējami kopsakarā, un apstākļi, ka transportlīdzeklim nav veikta valsts tehniskā apskate, liecina par to, ka tas netiek izmantots.

[14] Ievērojot iepriekš minēto, Senāts atzīst, ka Administratīvā apgabaltiesa ir nepareizi interpretējusi noteikumu Nr.767 20.3.apakšpunktu, kas novedis pie lietas nepareizas izspriešanas. Līdz ar to apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nododama Administratīvajai apgabaltiesai jaunai izskatīšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 351.pantu,
Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 29.jūnija spriedumu un nodot lietu
jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Spriedums nav pārsūdzams.

Kopsēdes priekšsēdētāja senatore	<i>(paraksts)</i>	V.Krūmiņa
Senatore	<i>(paraksts)</i>	J.Briede
Senators	<i>(paraksts)</i>	A.Guļāns
Senatore	<i>(paraksts)</i>	V.Kakste
Senatore	<i>(paraksts)</i>	D.Mīta
Senators	<i>(paraksts)</i>	J.Neimanis
Senatore	<i>(paraksts)</i>	I.Skultāne
Senatore	<i>(paraksts)</i>	R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS

Senatore

V.Krūmiņa

Rīgā 2011.gada 14.oktobrī